

דהיינו בנים הקטנים, בזה באמת לא יגרע אם איננו כן אצל העדי, דבאמת לא עבדו ע"ז, כנלענ"ד.

★★

ובספר הנ"ל (ע' 169) כותב הג"ר אבי קלאהר ז"ל (מקבל המכתב מהג"ר עזריאל ז"ל הנ"ל):

לבי אומר לי בטח דזה הוא באמת כוונת הד"ג בחילוקו בין הא דבן גרושה וחלוצה ובין עיר הנדחת, ואף הדר תורתו הרם קיצר מאד בלשונו, והיינו דבגרושה וחלוצה כיון דגם בניו נכללו עמו מצד הדין, דבע"כ הם חללים, א"כ העדים רצו לפוסלו אותו ואת זרעו, והוי בתרי גברא, א"כ מה בכך דמקיימת בי' בדידי' כאשר זמם במה דנפסול לדידי', מ"מ לא קרינן בי' כאשר זמם לגבי בניו. אבל בעיר הנדחת מה שהבנים הקטנים נהרגין, אינו מצד הדין, דהם לא חטאו, רק לעונש אבותיהם דדנין בהם דין סקילה נטפל להם גם עונש הלז, מיתת בניהם, הוי השני עונשין בחדא גברא, ושפיר קרינן בי' כאשר זמם ע"כ.

★★

ובשפתי צדיק פרשת ראה (אות מ"ד) הביא בשם גיסו השפת אמת מגור זצ"ל דתירץ, דלגבי עדות בן גרושה שכאשר מעיד על הבן גרושה אז נפסלין כל בניו וגם אלו שיוולדו אח"כ, שפיר נחשב העדות שפוסלת גם זרעו, ושפיר אמרינן שלגבי העונש ג"כ היו צריכים לפסול זרע העדים, והרי אי' לו ולא לזרעו, מש"כ לגבי עיר הנדחת שאין הורגין אלא את הטף שיש בעיר ולא מה שיוולדו אחר כך, א"כ אין העדות נחשבת שמעידין על העובד ע"ז ורצו שיהרגו לו את הטף, אלא העדות היא על הטף כחלק מן העובדין, וזה כמו שהעדים העידו שרבים הם העובדים ע"ז וגם הטף בכללם, וא"כ שפיר לא רצו להעניש את נשיהם וזרעם מכח נשים וזרע, אלא מכח עובדי ע"ז בעצמם, ושפיר לא צריך להעניש את זרע העדים, וא"ש הוה עדות שאתה יכול להזימה, עיי"ש.

אולם בחמדת ישראל כתב ג"כ לתרץ כתירוף הנ"ל, אך דחה אותו, כי לא שייך לומר שהקטנים נתחייבו מחמת שהעדים העידו עליהם עצמם, כי הלא אין מקבלין עדות שלא בפני בעל דין, ועל כרחך שעונש הקטנים הוא מחמת אביהן.

ועוד כתב דגם בעיר הנדחת אם יוולדו ילדים אחר עדותן קודם שימיתו את אנשי העיר, גם אותם צריכים להמית, ועל כרחך רק משום דהם זרע עיר הנדחת.

וע"כ תירץ עפי"ד הגר"א בליקוטים בשנות אליהו (סוף זרעים) דכתב דמשפט עיר הנדחת היא כמשפט בני נח וע"כ מיתתן בסייף וגם הקטנים נענשים, וא"כ שפיר נענשים גם בעדות שאי אתה יכול להזימה כמו בכך נח עיי"ש.

★★

במשנה: מעידין אנו באיש פלוגי שהוא חייב לגלות.

וברש"י: שהרג את הנפש בשוגג. הגאון רבי יצחק גליק זצ"ל בקובץ כרם שלמה (שנה כ"א קו' א' ע' יט):

לכאורה שפת יתר הוא, דהא פשיטא. ונראה דלכאורה יש להקשות אמאי איתא במתניתין שהעדים מעידים שחייב לגלות, הא העדים אינם מעידים רק שהרג. וב"ד צריך לפסוק הדין. ולכן כתב רש"י: שהרג את הנפש בשוגג, שמטעם זה פסקו בית דין שצריך הוא לגלות.

★★

בגמ': ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו לו ולא לזרעו.

ובתוס' (ד"ה בעינן) כתבו דמצרי שני, כיון שאשתו נפסלת בביתא שנועשית זונה, אמרינן ג"כ לו ולא לאשתו.

והקשה בשו"ת מהרש"ם (ח"ב סי' רכ"ז) אמאי לא כתבו התוספות בפשטות, שכיון שהוא מצרי שני אסור לו לבא לקהל, וממילא אסור באשתו, ואמרינן לו ולא לאשתו. אלא מוכיח מזה שרק היכי שהפסול חל על השני שייך לומר לו ולא לזרעו, או לו ולא לאשתו, והיינו לענין שנפסלת לבעלה, אבל מה שנאסרת עליו, שזהו רק תוצאה מהדין שהוא יש עליו דין מצרי שני, שפיר מקיים בזה הזמה.

ובזה יצא לחלוק על מה שכתב הנו"ב (אהע"ז מהדו"ק סי' נ"ז) שאם עדים העידו על ראובן שהוא חילל שבת בניסן, ונמצא לפי זה שכל העדיות שהעיד מאז פסולים הם, אמרינן בזה "לו ולא לאחרים", ואין בזה דין הזמה.